

In memoriam Mario Strecha

Mario Strecha (1956–2019)

Mario Strecha rođen je u Zagrebu 3. listopada 1956. godine. U rodnom je gradu nakon završene osnovne škole i mature na V. gimnaziji, upisao jednopredmetni studij povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, na kojem je diplomirao 1988. godine. Prvo radno mjesto u struci stekao je 1991. kao integrirani istraživač u Zavodu za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Tijekom cijele karijere ostao je vezan uz navedeni Fakultet. Godine 1997. iz Zavoda je prešao na Odsjek za povijest kao asistent prof. dr. Nikše Stančića na predmetu „Hrvatska povijest u 19. stoljeću“. Godine 2003. postaje docent, 2008. izvanredni profesor, a 2013. redoviti profesor.

Na Odsjeku za povijest Mario Strecha obnašao je niz dužnosti. Od 2007. do 2018. bio je voditelj Poslijediplomskog doktorskog studija Moderna i suvremena hrvatska povijest u europskom i svjetskom kontekstu, od 2016. do 2018. predstojnik Katedre za hrvatsku povijest, a od listopada 2018. do travnja 2019. pročelnik Odsjeka.

Mario Strecha izvodio je nastavu i izvan matične institucije. Od 1997. kao gost Odjelka za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani održao je predavanja o temama iz hrvatske povijesti 19. stoljeća, a u zimskom semestru 2004./2005. kao gost predavač održavao je nastavu iz predmeta „Povijest Srednje i Jugoistočne Europe“. Od 2003. do 2006. sudjelovao je u izvođenju nastave na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Usporedno s nastavnom razvijala se i znanstvena djelatnost M. Streche. Stupanj magistra znanosti stekao je 1996. radom *Počeci političkog katolicizma u Banskoj Hrvatskoj (1897-1904)*, a doktora znanosti 2002. disertacijom *Razvoj političkog katolicizma u Banskoj Hrvatskoj uoči Prvog svjetskog rata (1904-1914)*. Oba rada izrađena su pod mentorstvom prof. dr. Mirjane Gross i obranjena na zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Od 1991. godine M. Strecha sudjelovao je u nekoliko znanstvenih projekata: „Temeljni dokumenti hrvatske povijesti“ akademika Nikše Stančića te „Hrvatska modernog i suvremenog doba: europski modeli i hrvatski identiteti“ prof. dr. sc. Božene Vranješ-Šoljan. Sudjelovao je i u dvama inozemnim projektima: „Hrvati u Beču“ (projekt Austrijskog ministarstva znanosti, voditelji: prof. dr. sc. Neven Budak i prof. dr. Harald Heppner iz Graza, 1993) te „Javna upotreba povijesti“ (slovensko-hrvatski projekt 2010–2011. godine, voditelji: prof. dr. sc. Damir Agičić i prof. dr. sc. Marta Verginella iz Ljubljane).

Mario Strecha bio je urednik zbornika radova i časopisa u Hrvatskoj i Sloveniji. Od 1994. do 2001. bio je jedan od trojice glavnih urednika *Radova Zavoda za hrvatsku povijest*. Od 2008. do 2012. član je uredništva slovenskog znanstvenog časopisa *Prispevki za novejšo zgodovino*, a od 2008. do 2019. časopisa *Zgodovina za vse, vse za zgodovino*. Bio je i jedan od urednika *Zbornika Mirjane Gross*. Od

1998. do 2002. bio je urednik struke za hrvatsku povijest u 19. stoljeću u redakciji *Hrvatske opće enciklopedije* Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“, u kojoj je objavio više od pedeset članaka i natuknica, a više desetaka natuknica napisao je i za personalnu enciklopediju o Miroslavu Krleži (*Krležijana*, sv. I.-II.).

Znanstveni opus Marija Streche obasiže tri znanstvene monografije, koautorstvo jedne stručne knjige te tridesetak kategoriziranih radova. U fokusu je njegovih istraživanja kompleksna problematika suodnosa Katoličke crkve i društva u procesu modernizacije i nacionalne integracije. Na tragu istraživanja Mirjane Gross razradio je korištenje terminom politički katolicizam umjesto dotad uobičajenog pojma klerikalizam. Navedenu problematiku sustavno je obradio od njezinih početaka na prijelomu stoljeća (*Katoličko hrvatstvo. Počeci političkog katolicizma u Banskoj Hrvatskoj (1897-1904)*, Zagreb 1997) do razdoblja uoči Prvog svjetskog rata (*Katoličko pravaštvo. Politički katolicizam u Banskoj Hrvatskoj u predvečerje Prvoga svjetskog rata (1904-1910)*, Zagreb 2011), objavivši i građu Prvog katoličkog kongresa („*Mi smo Hrvati i katolici...*“). *Prvi hrvatski katolički kongres u Zagrebu 1900.*, Zagreb 2008). M. Strecha vrlo je iznijansirano prikazao odnos političkih skupina prema katolicizmu, poglavito u nastojanju da se promovira katoličko hrvatstvo, koje bi preplelo hrvatski identitet s katolicizmom, ali bi mu dalo i oporbenu oštrinu jer je tadašnja ugarska Vlada vodila liberalnu, antiklerikalnu politiku. Stoga se posebno posvetio obradi skupine oko časopisa *Hrvatstvo* i njihovu otporu interkonfesionalom zakonu iz 1905. godine. Pojavu političkog katolicizma M. Strecha nije pratio samo na hrvatskoj nego i na srednjoeuropskoj i europskoj razini.

M. Strecha također se posvetio istraživanju historiografije, kako njezinom poviješću tako i njezinim recentnim dometima, oblikujući svoju interpretaciju razvoja hrvatske historiografije (npr.: „Hrvatska historiografija u XIX. stoljeću“, u: *Hrvatska i Europa*, sv. 4: *Kultura, znanost i umjetnost*, Zagreb 2010., 799-809; „Vjekoslav Klaić u okviru hrvatske historiografije u 19. i na početku 20. stoljeća“, u: *Vjekoslav Klaić – život i djelo*, Zagreb – Slavonski Brod 2000., 63-77). Među ostalim radovima ističu se oni koje se bave kulturom, primjerice, ulogom Beča na kulturni život Zagreba („O pitanju utjecaja bečkog središta na kulturni identitet Zagreba u 19. stoljeću“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 26, 1993., 79-88) te oni koji tematiziraju položaj Židova u Banskoj Hrvatskoj, poglavito proces njihove građanske emancipacije te odnos Katoličke crkve prema tome pitanju („‘To je na svaki način pravi škandal’. Prilog pitanju ravnopravnosti Židova u Banskoj Hrvatskoj u drugoj polovici 19. stoljeća“, *Zbornik Mirjane Gross*, Zagreb 1999., 219-237). Mario Strecha afirmirao se tako kao jedan od važnih istraživača hrvatske povijesti kasnog 19. i početka 20. stoljeća.

Gorenavedena faktografija tek je dio habitusa sveučilišnog profesora i znanstvenika, stoga je želim dopuniti podacima o značaju kolege Streche, koji su

utjecali na njegov rad. Potjecao je iz dobrostojeće građanske obitelji, koja je u mnogim elementima i u vrijeme komunizma njegovala građansku svakodnevicu. Mario Strecha primjer je nekoga tko je, „agramerskim“ rječnikom rečeno, imao *Kinderstube* – dobar, pristojan građanski odgoj. Tako je odrastao na način koji je uvelike podsjećao na odgoj djece modernoga građanstva kasnog 19. stoljeća, o kojem je sâm često studentima predavao. Dio te građanske kulture bilo je kvalitetno obrazovanje, napose u pogledu opće kulture, te poznavanje svih grana umjetnosti. Književnost je kolegu Strechu temeljito zaokupila u gimnazijskim danima, poglavito opus Miroslava Krležę, a s glazbom je odrastao jer je njegov otac, uz svoje građansko zanimanje, bio violončelist i član Hrvatskoga glazbenog zavoda. Tomu valja dodati i nagnuće prema slikarstvu, kojim se M. Strecha kao hobbijem zadnjih godina bavio, te glumi, koja ga je strastveno privukla upravo u zadnjoj godini života. Ta sklonost kulturi i umjetnosti odrazila se i na njegov historiografski izričaj, podarivši mu sigurnost stila te širinu i smisao za sintezu.

Mario Strecha iznenada je preminuo od plućne embolije u Zagrebu 19. studenoga 2019.

Iskra Iveljić

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI

51

BROJ 2

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

ZAGREB 2019.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 51, broj 2

Izdavač / Publisher
Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher
Vesna Vlahović Štetić

Glavni urednik / Editor-in-Chief
Inga Vilogorac Brčić

Izvršni urednik / Executive Editor
Kornelija Jurin Starčević

Uredništvo / Editorial Board
Jasmina Osterman (stara povijest/ancient history), Trpimir Vedriš (srednji vijek/medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac (moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history), Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council
Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko Bratož (Ljubljana), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki (Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien), Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz), Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj), Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd), Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

*Izvršni urednik za tuzemnu i inozemnu razmjenu /
Executive Editor for Publications Exchange*
Martin Previšić

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant
Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120191

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Naslovna stranica / Title page by

Marko Maraković

Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout

Marko Maraković

Lektura / Language editors

Samanta Paronić (hrvatski / Croatian)

Edward Bosnar (engleski / English)

Tisak / Printed by

Tiskara Zelina, Sv. Ivan Zelina

Naklada / Issued

200 primjeraka / 200 copies

Ilustracija na naslovnici

Muza Klio (Alexander S. Murray, *Manual of Mythology*, London 1898)

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*